

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราสวดมนต์ มงคล ๓๘ ประการ อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญจ เสวนา อเสวนา ใจคนพาล ไม่ให้คบคนพาล ให้คบบัณฑิต คนพาลกับบัณฑิตมันแปรสภาพได้ ธาตุก็เหมือนกัน คนเรามันเข้ากันด้วยธาตุ ถ้าธาตุเป็นอย่างนั้น สภาวะก็เป็นอย่างนั้น ถ้าธาตุคนพาลมันก็พาลวันยังค่ำนะ ธาตุ คุณติ เดี่ยวนี้วิทยาศาสตร์เขาแปรได้นะ เวลาทางวิทยาศาสตร์มันใช้ความร้อนเผาผลาญมัน มันจะเปลี่ยนสภาพ มันจะเปลี่ยนธาตุได้ ความเปลี่ยนธาตุได้ สิ่งที่เปลี่ยนธาตุได้ ธาตุเป็นอย่างนั้น ทีนี้ธาตุของความคิดล่ะ ธาตุรู้คือความคิดอันหนึ่ง ธาตุความคิดอันหนึ่งมันก็เป็นธาตุอันหนึ่ง ธาตุอันหนึ่งก็เป็นธาตุรู้ มันมีธรรมชาติของมันอยู่แล้ว นี่ธาตุรู้ แล้วไอ้กิเลสล่ะ กรรม ธาตุกับกรรม ถ้ามีธาตุ ตัวธาตุมันมีความเห็นอย่างไรจะเป็นความเห็นอย่างนั้น ถ้าพาลอย่างนั้นก็พาลอยู่อย่างนั้นนะ กรรม สภาวะมันซ้อนเข้าไปในธาตุนั้นอีกทีหนึ่ง

เวลาธาตุนั้น เวลาแปรสภาพ อย่างต้นไม้ ผลไม้ เงาะก็คือเงาะ มะม่วงก็คือมะม่วง แล้วทำอะไรให้มันเปลี่ยนมะม่วงเป็นเงาะ เงาะเป็นมะม่วงได้ เขาก็ตัดกิ่ง เขาก็ทาบกิ่ง เขาก็ทำของเขาได้ วิทยาศาสตร์มันเจริญ มันเจริญอย่างนี้ พอเจริญอย่างนี้เราคิดว่าเราฉลาดๆ กันใจ เราทาบกิ่ง แต่อะไรล่ะ แต่มันให้ความสุขความทุกข์เราไหมล่ะ

เวลากรรมมันเกิดขึ้นมากับใจ ใจทำสภาวะแบบใด ใจ เวลาใจมีสภาวะอย่างนี้ มันเป็นธาตุ แต่กรรม สภาวะกรรมซ้อนกับใจดวงนั้นมา พออย่างนั้นมันก็เป็นกิเลส แล้วเป็นอกุศล กุศล กุศลก็กรรมคุณงามความดี กรรมดีใจ เราพยายามทำคุณงามความดีกัน ถึงเวลาขยับเขยื้อนไปทำคุณงามความดี มันต้องใช้การพยายามค้นคว้า พยายามทวนกระแสขึ้นไป การทวนกระแส เห็นไหม ว่าเป็นความอยาก การกระทำนี้เป็นความอยาก เป็นความอยากอันหนึ่ง ถ้าเป็นความอยาก ถ้าเป็นมรรค เห็นไหม อยากดี มันต้องอยากดีก่อน ทีนี้ถ้าเราใช้ความคิดของเราเข้าไปจับ อยากก็เป็นกิเลสแล้ว เราจะไม่กล้าทำอะไรเลยนะ เวลาจะทำคุณงามความดี ว่าอันนั้นเป็นความอยากๆ

อยากที่มันเป็นคนงามความดี อยากที่มันเป็นคนมรรคละ แต่ถ้าเป็นคนพาลมันไม่ยอมรับความจริงว่าเป็นมรรคเลยนะ มันจะบอกว่าการกระทำนั้นมันเป็นคนกิเลสทั้งหมด จะต้องมีความสุขของเขาไป จะต้องนอนอยู่ในกิเลสนั้น ให้กิเลสนั้นหลอกลวงกิเลสนั้น แล้วเห็นคนอื่น สำคัญตรงนี้ไง สำคัญที่เห็นว่าเห็นคนอื่น การกระทำ เห็นคนอื่นทำดี มันขัดอกขัดใจ กิเลสมันไม่ยอมทำคุณงามความดีของมันอยู่แล้วนะ แล้วถ้ามีคนที่ทำคุณงามความดี มันเจ็บปวดใจของมัน มันจะต้องต่อต้าน มันจะต้องทำลาย มันต้องวางแผนจับซ่อนขึ้นมา

แล้วจิต ความรู้สึกของคน เห็นไหม สัตว์ เวลามันรังแกกัน มันทำลายกันด้วยกำลังของมันเท่านั้น มันทำลายกัน ทั้งๆ ที่มันก็มีนะ แล้วสัตว์ดีและสัตว์ชั่วก็มี นิสัยสัตว์บางตัวจะนิสัยดีมาก จะไม่รังแกใครเลย จะปล่อยให้หมู่มณะได้กินของเขาก่อนแล้วจะกินเก็บตกทีหลัง

สัตว์มันยังมีดีมีชั่วเลย อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นพาลในหัวใจนะ ชาติก็เลวทราม ชาติคุณะเป็นชาติที่ว่าทำลายคนอื่นแล้วเป็น อเสวนา เป็นชาติที่ไม่ดีอยู่แล้ว กรรมสิ่งที่หนุนจากนั้นก็ไม่ได้เข้าไปอีกนะ มันยิ่งทำลายนะ ทำลายทุกๆ อย่าง ทำลายทุกๆ อย่างเลย เขาจะทำคุณงามความดีกันก็ไปทำลายเขา แต่หน้าฉากว่าเป็นคุณงามความดีนะ หน้าฉากว่าจะปกป้องครูบาอาจารย์ จะรักษาครูบาอาจารย์ จะปกป้องไง จะปกป้องโดยกิเลสของเขา จะไม่ทำอะไรเลย จะให้มีแต่ความทอดย้ออ่อนแอ

แล้วธรรมกับโลก โลกเป็นสภาวะแบบนั้น ที่เข้ามาจะบริหารจัดการๆ การบริหารจัดการบริหารจัดการแบบโลก แต่เวลาหลวงตาท่านพูดไว้ว่าพระอายุ ๘๐ ให้ปลดจากเจ้าอาวาส การปลดจากเจ้าอาวาส การจะเป็นเจ้าอาวาสมันก็เหมือนว่าเป็นธงชัยไง เป็นที่เคารพนบของคนที่ยอมตัวลง มันเคารพเชื่อฟังกัน แต่ถ้าการบริหารจัดการแบบโลก บริหารจัดการได้เพราะมันเป็นเรื่องของเปลือกๆ เป็นเรื่องของชาติไง แต่ชาติ แล้วกรรมละ แล้วหัวใจนั่นละ ความเห็นผิดความเห็นถูกในหัวใจนั่นมันมหาศาลเลยนะ

มันเป็นการแสดงออกจากภายนอก การบริหาร การจัดการ มันเป็นเรื่องของโลกใช้ใหม่ แต่ธรรมของเราเป็นเรื่องของวิญญูะ จิตนี้มันมีการเกิดการตายสะสมมาก็ภพก็ชาติ แล้วก็ภพก็ชาตินี้ มันสะสมคุณงามความดีมาหรือสะสมความชั่วอกุศลของมันมา แล้วพอมานะชาติปัจจุบันนี้ เห็นเขาทำคุณงามความดีมันก็ยกใจของมัน ทั้งๆ ที่มันไม่ทำนะ มันไม่ยอมทำคุณงามความดีของมัน

เลย แล้วมันยังต่อต้าน มันพยายามพลิกแพลงให้คนที่ทำคุณงามความดีนี้ไม่มีกำลังใจทำ หนึ่ง ทำให้การกระทำความดีนั้นถลอกหายไป หนึ่ง

แล้วสิ่งที่จะจรรโลงโลกอยู่ได้ สภาวะแบบนี้มันถึงว่าเป็นเรื่องของโลกเขา เป็นเรื่องของสังคัม นักการเมืองมันก็ทำของมันได้ นักการเมืองมันจะสร้างภาพขนาดไหนมันก็สร้างของมันได้ นี่ก็สร้างภาพของมันได้ แล้วเราไปหาเขาชั่วครึ่งชั่วคราว ไปหาพระหาเจ้า เราไปชั่วครึ่งชั่วคราว แต่ถ้านักการเมืองอยู่ด้วยกัน คนเขาอยู่เขาสัมผัสกันมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในธรรม “ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน ธรรมจะรู้ได้ต่อเมื่อการแสดงออก” การแสดงออกมาจากหัวใจนั่นนะ ถ้ามันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยากอยู่ มันต้องเบียดเบียนกัน มันต้องเอารัดเอาเปรียบกัน มันจะเอารัดเอาเปรียบ มันจะนั่งบนหัวคน มันจะเหินคนตลอดไป ทั้งๆ ที่ว่าเขาไม่ยอมรับมันนะ เขาไม่ยอมรับความที่จะมานั่งบนหัวคน

แต่ถ้าเป็นธรรม เห็นไหม จะอยู่ที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ในป่า หลวงปู่มั่นอยู่ในป่า ทำไมเขาต้องคืนรนเข้าไปหาละ ไม่ต้องการนั่งอยู่บนหัวของใครเลย ไม่ต้องการเลย แต่เป็นแสงสว่าง เป็นดวงตาของโลก สิ่งที่เป็นดวงตาของโลกชี้้นำโลก ชี้้นำโลก โลกที่ไหน

โลกเขาก็มองไปที่โลก โลกนี้ต้องเจริญ ความเป็นอยู่ของโลกต้องเจริญ อาหารสัปปายะ ปัจจัย ๔ ต้องเจริญ แต่ครูบาอาจารย์เราบอก เจริญ ต้องเจริญที่หัวใจ ถ้าหัวใจเจริญนะ ถ้าหัวใจเจริญขึ้นมา มันมีการแบ่งปันกัน มันมีความเป็นไป สังคมนั้นจะไม่เดือดร้อนมากนัก ถ้าหัวใจเจริญ แล้วชี้เข้ามาที่หัวใจ ถ้าหัวใจมันมีคบอด มันมีแต่อเสวนา มันมีแต่ธาตุความเลวทรามในหัวใจของมัน มันต้องทุกข์ของมันในหัวใจ ความมีคบอดในหัวใจทำให้ตัวใจนี้มีความทุกข์มาก แต่หน้าตาทำยิ้มแย้มแจ่มใส ปั้นหน้าว่ายิ้มแย้มแจ่มใส ฉันมีความสุข ฉันมีความสุข เพราะว่าฉันเป็นนักปฏิบัติ ฉันมีความสุขมาก

มีความสุขมาก การแสดงออกทำไมไม่ส่งเสริมหมู่คณะ ทำไมไม่จรรโลงศาสนา

ศาสนา เห็นไหม โลกกับธรรม โลกคือความเป็นไปของโลกเขา แต่ธรรมคือความสุขในหัวใจ ถ้าศาสนานี้เจริญ เจริญตรงนี้ไง มันถึงมองเห็นได้ยาก ความละเอียดอ่อนในเรื่องของศาสนา ศาสนาคือเรื่องความรู้สึกของใจ เวลาว่า ๕,๐๐๐ ปี ศาสนาเสื่อมไป มนุษย์ก็อยู่อย่างนี้ มนุษย์ก็มีอยู่

มนุษย์ก็มีแต่ความเร่าร้อนในหัวใจ มนุษย์ก็อยู่กันไปประสามมนุษย์อย่างนั้น แต่มันไม่มีธรรมเข้ามาในหัวใจ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาประพฤติปฏิบัติมา ๖ ปีนะ คั่นคว่ำมาจากไหน คั่นคว่ำสิ่งนี้มา คั่นคว่ำเรียนมากับลัทธิต่างๆ เรียนมากับทุกอย่าง เห็นใหม่ ไม่มี หลวงปู่มั่นพูดไว้ในหนังสือก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติอยู่ คั่นคว่ำบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปหาหมคนะ เสาะแสวงหาคนขึ้นมา เพราะอะไร เพราะความรู้จากภายในมันหาได้ยากมาก ไปคั่นคว่ำจากทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่มี ไม่มี ไม่มี สุดท้ายต้องกลับมาค้นหาเอง ค้นหาในใจ ใจของหลวงปู่มั่นเอง จนขึ้นมา จนมีความเห็นขึ้นมาจากภายใน ถ้าความเห็นจากภายในขึ้นมา ศาสนาเจริญจากหัวใจ ถ้าศาสนาเจริญออกมาจากหัวใจ

นี่ความเคยชิน เวลาความเคยชินนะ กิริยาความเคยชินเป็นอันหนึ่ง แต่ความเอารัดเอาเปรียบมันเป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยาก สิ่งที่ตัณหาความทะยานอยากนี้เป็นไปไม่ได้เลยที่จะเป็นการเอารัดเอาเปรียบกัน แต่ในเรื่องกิริยาการแสดงออก ธาตุขันธ ธาตุขันธคือว่าต้องการสิ่งใด เวลาฉันอาหาร บางองค์เพื่ออย่างนั้น อย่างนี้ไม่ได้ มันไม่ตรงกับธาตุขันธ อันนี้มันเป็นเรื่องของธาตุของขันธ มันเป็นเรื่องจิตนิสัย แต่เรื่องการเอารัดเอาเปรียบ การทำลายกัน มันเป็นไปไม่ได้ เพราะการเอารัดเอาเปรียบ ความทำลายกันนั้นมันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหา แต่ถ้าสิ่งที่มันสะท้อนธาตุขันธนั้นเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ปัญหาหนึ่ง ถ้าเรามองเข้าไปสภาวะแบบนั้น เขาถึงบอกว่าพระอรหันต์ร้องไห้ไม่ได้ พระอรหันต์ร้องไห้ไม่ได้

เวลาน้ำตาของสัตว์โลกนะ เวลามันทุกข์มันโศก โอ้อโฮ! มันร้องไห้มหาศาลเลย แต่เวลาที่เขามีความสุขมาก เขามีความสมปรารถนาของเขามาก น้ำตาเขาก็ร่วงไหลเหมือนกัน ทุกข์ขนาดไหน เขาก็ร้องไห้ สุขขนาดไหน เขาก็ร้องไห้ แต่น้ำตาการชำระภพชำระชาติอย่างนี้มันประเสริฐกว่า แต่ก็มองไม่ออกมองไม่เป็น มันเป็นเรื่องของธาตุใจ เรื่องของธาตุคือความเป็นไปของมัน เพราะในเรื่องการมี มันมีอยู่แล้ว ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ มันมีของมันอยู่แล้ว มันแปรสภาพเป็นอย่างไรก็ได้

แต่ความสุขความทุกข์ในหัวใจนั้นสิ เวลามันสะท้อนออกมา เวลาผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วมันเป็นอัตโนมัตติ เวลามันสะท้อนอะไรมันก็รู้อยู่ แต่มันเป็นธรรมสังเวช มันสลดสังเวชใจ สลดสังเวชจนสะท้อน จนทนไม่ไหว จนน้ำตามันไหลออกมาโดยธรรมชาติของมัน มันสลดสังเวชขนาดนั้นนะ

แต่สลดสังเวชอย่างนี้แล้วมันทำลาย ทำลายกรรมอันนี้ไง ทำลายเรื่องของใจอันนี้ ทำลายให้ธาตุอันนี้ ธาตุรู้ที่บริสุทธิ์ ธาตุจากภายนอก ธาตุจากจริตินิสัย เห็นใหม่ เข้ากันโดยธาตุ

ถ้าลูกศิษย์พระเทวทัตเป็นเรื่องธาตุของเขา จะคิดลามกตลอดไป ธาตุของลูกศิษย์พระสารีบุตรจะมีปัญญาตลอดไป ปัญญาทั้งนั้นนะ เพราะมันเข้ากัน มันพูดแล้วมันเห็นกัน โคอใจต้องเข้าคอกนั้นไง วัวใจต้องเข้าคอกมัน สิ่งที่ต้องเข้าคอกมัน เพราะมันเห็นดีเห็นงามไง ถ้าหัวหน้ามันจะแสดงสภาวะอย่างนั้น มันจะเห็นดีเห็นงาม มันจะเป็นไปหมดเลย เพราะอะไร เพราะจริตินิสัยความเป็นไปของใจมันฝังมาอย่างนั้น นี่เข้ากันโดยธาตุ

ถ้าเข้ากันโดยธาตุนะ อเสวนา จ พาลานํ ธาตุเราขึ้นมา ธาตุเราก็เป็นอย่างนี้ ใจเราก็เป็นอย่างนี้เพราะเราสร้างกรรมมา แล้วเราพยายามพลิกแปลงใจของเราให้ได้ ให้เข้ากับธาตุที่ดี นี่พยายามฟัง พยายามเชื่อใจ เพราะฝันมัน ต้องฝันมันก่อนนะ อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนจะควบคุมตนเองได้ แต่เวลากิเลสมันขึ้นมา มันบอกสิ่งนี้ผิดสิ่งนี้ถูก มันควบคุมไม่ได้ เราถึงต้องใช้อาศัยครูบาอาจารย์ชี้แนะไง ถ้าครูบาอาจารย์ชี้แนะตรงนี้ ชี้เข้ามาตรงนี้ ความเห็นอันนี้ นี่ดวงตาของโลก ถ้าดวงตาของโลกชักจูงใจอันนี้ให้เข้าถึงฝั่ง ชักจูงใจดวงนี้ให้พยายามทำคุณงามความดีเข้ามา มันจะเป็นโทษไปไหน

“ไม่ให้ติดบุคคล ให้ติดในธรรมฯ”...ก็กรรมมันไปสถิตในหัวใจของครูบาอาจารย์แล้ว ใจดวงนั้นเป็นธรรมทั้งหมด แล้วมันจะเชื่อฟังไม่ได้ตรงไหนละ แต่กิริยาที่ขัดใจเราไป กิริยาที่เราไม่เห็นด้วย กิริยาที่มันขัดใจเรา เราก็จะไม่ยอมรับสิ่งนั้นๆ นี่ธาตุ ธาตุเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตก็ได้ ธาตุคือธาตุรู้มันเป็นสิ่งที่มีชีวิตด้วย มันถึงว่าคงที่อยู่ไง สิ่งที่คงที่อยู่คือจิตดวงนี้มีตลอดไป แต่เกิดตายไม่มีใครเห็นสภาวะของมัน มันเปลี่ยนสภาพไปเป็นชาติหนึ่งๆ จะจำชาตินั้นไม่ได้ แต่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกอดีตชาติได้ทั้งหมด จิตดวงนี้ถึงไม่เคยตาย มันถึงเป็นธาตุ ธาตุรู้อันนี้มันเป็นธาตุที่มีชีวิต มันเป็นพลังงานที่สร้างตัวเองตลอดไป พลังงานอื่นใช้แล้วหมด พลังงานนี้ใช้แล้วไม่หมด แต่พลังงานนี้ใช้เผาผลาญ คือเรื่องของกิเลสเผาผลาญใจดวงนั้น เรื่องของบุญกุศล จะทำให้สิ่งนี้โชติช่วงชัชวาลขึ้นมาพักหนึ่ง สิ่งนี้มันเกิดตายๆ มาตลอด

แต่ถ้ามีกรรมของครูบาอาจารย์เข้าไปชำระ ใจที่เป็นกรรมของครูบาอาจารย์ชี้มันเข้าไปตรงนี้ มันละเอียดอ่อนจนถึงกับว่าเราเห็นแต่อาการของมัน เห็นแต่สิ่งที่เคลื่อนไหวเท่านั้น นี่คือ

ความรู้สึก นี้คือความสุขความทุกข์ แต่เราไม่เคยเห็นว่าตัวกิเลสเป็นอย่างไร แล้วเราไม่เคยเห็น ปัญญาที่เข้าไปทำลายตัวกิเลสเป็นอย่างไร ทำลายธาตุในกรรมนั้นไง

กรรมนั้นนะ กรรมดี กรรมนี้เขาบอก กรรมเป็นอจินไตย อจินไตยส่วนหนึ่ง มันต้องขับไล่ ไปตลอดไป แต่กรรมก็กรรมดีกรรมชั่วมันสั่งสมมาอย่างนั้น ส่งเสริมมา พระโมคคัลลานะเป็น พระอรหันต์ยังต้องโดนทุบตายเพราะกรรมเก่า กรรมส่งเสริมสภาวะแบบนั้น แต่กรรมแก้ไขได้ ด้วยการภาวนา กรรมแก้ไขได้ด้วยการทำลายกิเลสในหัวใจนั้น สิ่งที่ธาตุนี้ของมันจะเป็นธาตุ บริสุทธิ์ มันเป็นพลังงานบริสุทธิ์ มันถึงเป็นจิตที่พ้นจากทุกข์ได้ มันถึงเป็นความเจริญในหัวใจของ ครูบาอาจารย์เรา มันถึงเป็นความเจริญของศาสนา เพราะศาสนาจะยืนยันกันเรื่องของธรรม ธรรม คือเรื่องความสัมผัสของใจ ใจเท่านั้นจะสัมผัสความสุขความทุกข์ สิ่งอื่นสัมผัสความสุขความทุกข์ ไม่ได้ สัตว์มันก็มีมีความสุขความทุกข์ มันก็สัมผัสได้ เทวดา อินทร์ พรหมก็สัมผัสได้ แต่สัมผัสของเขา เขาไม่มีโอกาสปฏิบัติเหมือนมนุษย์เรานี้สิ

มนุษย์เรามีโอกาสสัมผัส สัมผัสด้วย สัมผัสความผิดความถูก แล้วก็สัมผัสธรรมที่เราเกิดขึ้น มาจากการกระทำ คือมรรคญาณที่เกิดขึ้นมาจากหัวใจดวงนี้ แล้วมันชำระใจดวงนี้ออกไป สิ่งนี้ ข้ามพ้นบุญและบาป นี้ศาสนาเจริญ ธรรมและวินัยอยู่ตรงนี้ ครูบาอาจารย์ถึงเคารพในธรรมวินัย มาก แล้วธรรมวินัยมันจะเคลื่อนไป เพราะโลกมันครอบงำ การบริหารจัดการในศาสนาต้อง จัดการศาสนาแบบโลก ต้องจัดการแบบของเขา มันจะไปปิดบังไง นี้ศาสนาจะเสื่อม เสื่อมตรงนี้ หยาบ หยาบตรงนี้ แต่ไม่มีใครเข้าใจว่าครูบาอาจารย์ปกป้องอย่างไร

การปกครองส่วนการปกครองดี การประพฤติปฏิบัติต้องให้อยู่ในหลักการอันนั้นสิ แล้ว ทำไมเคลื่อนกันใหม่หมด แล้วว่าศาสนาเจริญ โอ้โฮ! เจริญมาก การก่อสร้าง ผู้ศึกษาเล่าเรียนเต็ม มหาวิทยาลัยไปหมดเลย ทุกอย่างหมดเลย มหาศาล เจริญมาก...ทุกข์ท่วมหัว! แต่เวลาประพฤติ ปฏิบัติขึ้นมาจริงๆ ไม่มีใครสนใจ นี่ว่าศาสนาเจริญ

เจริญต้องเจริญในภาคปฏิบัติมันถึงจะเข้ามาถึงได้ ถ้าไม่ปฏิบัติแล้วมันจะเป็นอย่างนั้น จะเป็นแบบโลกเขา นี่ไง ให้โลกเขาเข้ามาบริหารจัดการ ให้โลกเขาเป็นใหญ่ไง นี่กรรม ถึงว่าเรื่อง ของธาตุ เพราะโลกเป็นใหญ่ เพราะโลกส่วนมาก โลกมาก คนในโลกมาก ผู้บริหารเรื่องของโลก จะจัดการให้มันเป็นเรื่องจากศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองให้มันหยาบลงมา ให้มันต่ำลงไป ต่ำลงไปด้วย

การท่องจำ นกแก้วนกขุนทองนะ แต่ในการปฏิบัติมันจะเศร้าหมองไปๆ จนศาสนาในหัวใจของ
สัตว์โลกจะเสื่อมไปๆ เสื่อมเพราะความรู้สึก เสื่อมเพราะใจที่สัมผัสอันนั้นจะน้อยไป เอวัง